

'AYTMATOV
anlatılarında

ÖTEKİLEŞME
SORUNU VE
DÖNÜŞ İZLEKLERİ

2. BASKI

Ramazan Korkmaz

TBMM
Kütüphanesi

Grafiker
YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

2009-2010

Kısaltmalar	7
Önsöz	11
İkinci Baskıya Önsöz	13
Birinci Bölüm	
I- Ötekileşme Sorunu ve Anlamın Yitim Yerleri	17
A- Saptırılan kutsallık, yapay cennet ve tanrı kurguları	19
B- Tahrip edilen bellek mekanları	30
1- Deneyimsel/mimetik bellek	31
2- Nesnel belleği	40
3- İletişim belleği	53
a- Tıkanan erişim alanları	54
b- Cehennemleşen yüzler	65
4- Kültürel bellek	70
C- İnsanlığın üç büyük tuzağı Kitleleşme; savaş	88
1- Kitleleşme; savaş	88
2- Yüceltilen yalıtım; ideolojik ve dinsel koşullama	97
3- Ölümcül kaçış; içki ve uyuşturucu	104
İkinci Bölüm	
II- Kendine Dönüşün Yolları	111
A- Eriştirici ve dönüştürücü değerler	113
1- Biçimlendirici etkinlik; emek ve empati	113
2- Ritmin büyüme gücü; türküler	125
3- Karşı konulamaz akış; aşk	136

B- Kurtuluş imgeleri ve dönüş izlekleri.....	142
1- İçtenliğin fethi; eve/ anneye dönüş izleği.....	143
2- Kutsal yunak; anadile dönüş izleği	158
3- Evrenin bilinci; insana dönüş izleği.....	165
a- koparılma'nın ve bırakılma'nın trajiği.....	165
b- dönüş ve dirilişin muştusu.....	169
4- Doğaya dönüş izleği.....	176
a- suların çekilmesi	185
b- çölleşme	187
c- intiharlar	188
5- Tanrı'ya dönüş izleği.....	191
Genel çıkarım	197
Kaynaklar.....	206

KAYNAKLAR

- Abdirahmanov, Orazbay, *Aralım Dertim Menin*, (Aktaran: Ercan Alkaya), Nö-
kis "Karakalpakistan" 1990
- Aitmatov, Chingiz, *Time to Speak*, New York 1989
- Akarsu, Bedia, "Dil-Düşünme-Dünya İlişkisi", *Bilim ve Ütopya*, S.80, Şubat
2001
- Akmataliyev, Abdıldacan, *Cengiz Aytmatov'un Dünyası*, Atatürk Kültür Mer-
kezi Yayınları, Ankara 1998
- Akmataliyev, Abdıldacan, *Chingiz Aitmatov: Life and Creative*, Bişkek 1991
- Akpınar, Yavuz, "Manas Destanı", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, C.6,
Dergah Yayınları, İstanbul 1986
- Aktaş, Şerif, "Milli Romantik Duyuş Tarzı ve Türk Edebiyatı", *Türkiye Gün-
lüğü*,
s. 38, Ocak-Şubat 1996
- Aktulum, Kubilay, *Metinlerarası İlişkiler*, Öteki Yayınevi, Ankara 1999
- Alibaeva, T. "Çingiz Aytmatov'dun Publitstikalık Mekan Teması", *Çingiz
Aytmatov Cana Ruhanni Madaniyat*, Bişkek 1999
- Anninskiy, Lev, "İz jizni podkidışey", *Drujba Narodov*, 7/ 1995
- Arendt, Hannah, *The Origins of Totalitarianism*, New York 1958
- Asanaliyev, Keneşbek, "Şeker Ayılı Cana Aalam", *Ala-Too*, 5/1982
- Asanaliyev, Keneşbek, *Çingiz Aytmatov*, Bişkek 1995
- Asanova, Umut, "Cengiz Aytmatov'un Eserlerinde Kültür Bunalımının Felse-
fesi", (Çev.Lilia Alkaya), *Bilge*, S.24, Bahar 2000
- Assmann, Jan, *Kültürel Bellek* (Çev.Ayşe Tekin), Ayrıntı Yayınları, İstanbul
2001
- Aytmatov, Cengiz, *Şabanov, Muhtar, Kuz Başındaki Avcının Çılgılığı*, (Aktaran:
Banu Muhayeva), Tolkun Yayınları, Ankara 1998
- Aytmatov, Cengiz, "Kadim Kırgız Ruhunun Zirvesi", (Aktaranlar:İktil
Kurbanov-Ali Akbaş), *Kardaş Edebiyatlar*, s.2, 1992
- Aytmatov, Cengiz, "Temeller Çöküyor mu?" (Çev.Hakan Kırımlı), *Emel*, S.167,
Temmuz-Ağustos 1988
- Bachelard, Gaston, *Mekanın Poetikası* (Çev. Aykut Derman), Kesit Yayıncılık,
İstanbul 1996
- Bachelard, Gaston, *Yok Felsefesi* (Çev. Alp Tümertekin), Yapı Kredi Yayınları,
İstanbul 1995

- Bauman, Zygmunt, *Postmodernlik ve Hoşnutsuzlukları* (Çev. İsmail Türkmen), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2000
- Berzer, A., "Pobeda i Porajeniye İlyasa", *Çingiz Aytmatov*, Frunze 1975
- Bice, Hayati, "Dönenbay Kuyu Bize de Uğrar mısınız?", *Türk Yurtları*, S. 2, Nisan-Mayıs-Haziran 1990
- Bobulov, Kambaralı, "Çıkarmacılığın Cangı Tilkesi", *Ala-Too*, No. 4, April 1986
- Caferoğlu, Nizami, "Cengiz Aytmatov; Bir Medeniyetin Evladı: Yahut Varisliğin Poetiği" (Aktaran: Ahmed Schmeide), *Türk Edebiyatı*, Nisan 1990
- Cigitov, Salican, "Çingiz Kantıp Çığıp Kaldı", *Ala-Too*, No.12, 12/1988
- Cohen, Anthony P., *Topluluğun Simgesel Kuruluşu* (Çev. Mehmet Küçük), Dost Yayınları, Ankara 1999
- Connerton, Paul, *Toplumlar Nasıl Anımsar?* (Çev. Alaadin Şenel), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 1999
- Çağın, Sabahattin, *Cengiz Aytmatov ve Gün Olur Asra Bedel Romanı*, Akademi Kitabevi, İzmir 2000
- Çüçen, A.Kadir, *Heiddegger'de Varlık ve Zaman*, Asa Kitabevi, Bursa 1997
- Eliade, Mircea, *Kutsal ve Dindışı* (Çev. M.Ali Kılıçbay), Ankara 1991
- Eliade, Mircea, *Mitlerin Özellikleri* (Çev. Sema Rıfat), İstanbul 1993
- Évola, Julius.,-René Guénon, *Savaş Metafizigi ve Sembolik Silahlar* (Çev. A. Ataman- M.Tahrallı- İ.Taşpınar), İnsan Yayınları, İstanbul 2000
- Foucault, Michel, *Özne ve İktidar* (Çev. Işık Ergüden- Osman Akınhay), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2000
- Fromm, Erich, *Kendini Savunan İnsan* (Çev. Necla Arat) Say Yayınları, İstanbul 1994
- Gaçev, G., Çingiz Aytmatov, Frunze 1989
- Gasset, Ortega Y. *İnsan ve Herkes* (Çev. Neyriye Gül Işık), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 1995
- Hatab, Lawrence J., *Myth And Philosophy*, Open Court Publishing Copmany, La Salle, (US) 1992
- Hegel, G.W.F., *Tinin Görüngübilimi* (Çev. Aziz Yardımlı), İDEA Yayınları, İstanbul 1986
- İbraimov, Kalık, "Köp Maanili Çıkarma", *Ala-Too*, No:1, 1/1982
- İbraimov, Kalık, *Mifologyalık Arbanka Cana Azırkı Adabiyatı "Adam Tabiyat" Konseptiyası*, Frunze 1991

- Jacoby, Russel, *Belleğini Yitiren Toplum* (Çev.Hakan Atalay), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 1997
- Kaplan, Ramazan, "Kurgulama Tekniği Bakımından Cemile Hikayesi", Doğunun 70. Yıldönümünde Cengiz Aytmatov Uluslararası Bilgi Şöleni (8-10 Aralık 1998), *Bildiriler*, Ankara 1999
- Koç, Turan, *Din Dili*, Rey Yayıncılık, Kayseri 1995
- Kohman, Tatyana, "Realdululuk Cana Şarttululuk" (Kotorgon: Abdülhami Erkebayev), *Ala-Too*, No.7, 7/1981
- Kolcu, Ali İhsan, *Mili Romantizm Açısından Cengiz Aytmatov*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1977
- Korkmaz, Ramazan, "Dede Korkut Hikayelerindeki Su Kültürünün Mitik Yorumu", *Türk Kültürü*, S.418, Y. 36, Şubat 1998
- Leledakis, Kanakis, *Toplum ve Bilinçdışı* (Çev. Abdullah Yılmaz), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2000
- Levçenko, Viktor, *Çingiz Aytmatov*, Moskova 1983
- Leybnin, V.M. "Po Eti Storoni dobra i Zla" (Çev.Gülzat Cumagulov), *Filosofiske Nauki*, No.6, Moskova 1991
- Mengüşoğlu, Takiyettin, *Fenomenoloji ve Nicolai Hartmann*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1972
- Mengüşoğlu, Takiyettin, *Felsefeye Giriş*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1992
- Özgen, Abdulkakim, "Aytmatov'un Dilinden (Aytmatovla Söyleşi)" (Çev. İhsan Turan), *Türk Yurtları*, S. 2, Nisan-Mayıs-Haziran 1990
- Parlatır, İsmail, "Cengiz Aytmatov ile Dil ve Edebiyat Üzerine Söyleşi", *Türk Dili*, S. 487, Temmuz 1992
- Sağınbekov, Bakıt, *Kırgız Tenkidinde Cengiz Aytmatov* (Doç. Dr. Yavuz Akpınar danışmanlığında yapılmış ve yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2000
- Sorokin, P. Aleksandroviç, *Bir Bunalm Çağında Toplum Felsefeleri* (Çev. Mete Tunçay), Göçebe Yayınları, İstanbul 1997
- Soykan, Ömer Naci, *Felsefe ve Dil* (Wittgenstein Üstüne Bir Araştırma), Kambalçı Yayınevi, İstanbul 1995
- Strauss, Claud-Lévis, *Mit ve Anlam* (Çev. Şen Süer-Selahattin Erkanlı), Alan Yayınları, İstanbul 1986
- Tınıstanuulu, Kasım, *Ene Tilibiz 1*, İstanbul 1998
- Tural, Sadık, *Tarihten Destana Akan Duyarlık*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2000

- Tyurin, V. "Lyudi prekrasnoy duři", *Çingiz Aytmatov*, Frunze 1975
- Ukubeyova, *Layli*, Çingiz Aytmatov, Bişkek 2000
- Uygur, Nermi, *Başka Sevğisi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1996
- Uygur, Nermi, *Edmund Husserl'de Başkasının Beni Sorunu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1997
- Yalom, Irvin, *Varoluşçu Psikoterapi* (Çev. Zeliha İyidoğan Babayiğit), Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1999
- Yıldız, Naciye, "Cengiz Aytmatov ve Manas Destanı", Doğumunun 70. Yıldönümünde Cengiz Aytmatov Uluslararası Bilgi Şöleni (8-10 Aralık 1998), *Bildiriler*, Ankara 1999
- Yoloğlu, Güllü, "Cengiz Aytmatov'un Yaratıcılığında Şamanizm" (Aktaran: A.Topalova), Doğumunun 70. Yıldönümünde Cengiz Aytmatov Uluslararası Bilgi Şöleni (8-10 Aralık 1998), *Bildiriler*, Ankara 1999
- Zülal, Aslı, "Çölleşen Aral Gölü" (çeviri), *Bilim ve Teknik*, Mayıs, 1999.

Kırgızistan Talas'ta Kırgız halkı ile (1956)

“ Eserlerimle ilgili pek çok eleştiri yapıldı.

Bana göre her insan, algılamasına göre okur. Bazıları yüzeysel olarak okuyor. İnsanın ötekileşmesi ve kendine dönmesi, çok zor ve felsefi bir mesele.

Dr. Korkmaz'ın okumaları beni sevindirdi; enerjimi fazlalaştırdı, kamçıladi.

Benim eserlerimde söylemek istediklerimi çok iyi anlayabilmiş ve dile getirmiş. ”

Cengiz Aytmatov

TBMN
Kütüphanesi

200903104